

Sygn. akt I ACa 467/15

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 11 września 2015 r.

Sąd Apelacyjny w Białymstoku I Wydział Cywilny

w składzie:

Przewodniczący	:	SSA Jarosław Marek Kamiński
Sędziowie	:	SA Beata Wojtasiak SO del. Dariusz Małkiński (spr.)
Protokolant	:	Sylwia Radek - Łuksza

po rozpoznaniu w dniu 11 września 2015 r. w Białymstoku

na rozprawie

sprawy z powództwa (...) **w K.**

przeciwko **G. Ł.**

o zapłatę

na skutek apelacji pozwanego

od wyroku Sądu Okręgowego w Olsztynie

z dnia 29 stycznia 2015 r. sygn. akt V GC 201/14

I. **oddala apelację;**

II. **oddala wniosek powoda o zasądzenie kosztów procesu w instancji odwoławczej;**

III. **nakazuje wypłacić ze Skarbu Państwa – Sądu Okręgowego w Olsztynie na rzecz radcy prawnego M. K. prowadzącego Kancelarię (...) w O. kwotę 2.700 (dwa tysiące siedemset) złotych powiększoną o należny podatek od towarów i usług tytułem wynagrodzenia za pomoc prawną świadczoną z urzędu pozwanemu w postępowaniu odwoławczym, a ponadto kwotę 371,84 (trzysta siedemdziesiąt jeden 84/100) zł tytułem zwrotu poniesionych wydatków.**

Jarosław Marek Kamiński B. D. M.

UZASADNIENIE

Powód (...) w K. wystąpił przeciwko pozwanemu G. Ł. prowadzącemu działalność gospodarczą pod firmą (...) w L. z pozwem o zapłatę kwoty 94.697,93 zł wraz z należnymi odsetkami ustawowymi i kosztami procesu i wniósł o rozpoznanie żądania w postępowaniu nakazowym.

Sąd Okręgowy w Olsztynie V Wydział Gospodarczy w nakazie zapłaty w postępowaniu upominawczym z dnia 19 września 2014 r. wydanym w sprawie o sygn. akt V GNc 162/14 zadośćuczynił w całości roszczeniom powyższego powództwa.

Pozwany w sprzeciwie od nakazu zapłaty wniósł o oddalenie powództwa i zasądzenie na jego rzecz od powoda kosztów procesu; w dalszych fragmentach swojego pisma zażądał przekazania sprawy do Sądu Okręgowego w Krakowie jako właściwego miejscowo i przesłuchania świadka P. D..

W następstwie rozpoznania przedmiotowej sprawy, Sąd Okręgowy w Olsztynie V Wydział Gospodarczy w wyroku z dnia 29 stycznia 2015 r., sygn. akt V GC 201/14 zasądził od pozwanego na rzecz powoda dochodzoną kwotę 94.697,93 zł wraz z odsetkami ustawowymi od dat wskazanych w pozwie (pkt I), zasądził od pozwanego na rzecz powoda kwotę 4.736 zł tytułem zwrotu kosztów postępowania (pkt II) i umorzył postępowanie wywołane wnioskiem pozwanego o zwolnienie go z kosztów sądowych (pkt III).

Wyrok powyższy zapadł na gruncie następujących ustaleń faktycznych i prawnych.

Roszczenie powoda w świetle zebranego materiału dowodowego było zasadne. Faktury VAT przedstawione przez niego są najbardziej typowym dokumentem handlowym potwierdzającym wykonaną czynność i brak podpisu odbiorcy nie niweczy ich wartości dowodowej. Sąd oparł się nie tylko na powyższych dokumentach ale również okolicznościach przyznanych. Pozwany , chociaż wnosił o oddalenie powództwa , przyznał fakt współpracy z powodem , a ponadto uznał dług dnia 19 lutego 2014 r. , wzmacniając w ten sposób wiarygodność wystawionych faktur. Zgodnie z art. 123 § 1 pkt 2 bieg przedawnienia przerywa się przez uznanie roszczenia ; skoro więc do zdarzenia takiego doszło przed upływem dwuletniego terminu przedawnienia , to zarzut zgłoszony w tej materii przez pozwanego był niezasadny. O kosztach procesu Sąd postanowił na zasadzie art. 98 k.p.c. Z uwagi na bezprzedmiotowość wniosku pozwanego o zwolnienie od kosztów sądowych postępowanie w tym przedmiocie zostało umorzone na zasadzie art. 355 § 1 k.p.c.

Apelację od powyższego wyroku wniósł osobiście pozwany , który zaskarżył orzeczenie w całości i zarzucił temu rozstrzygnięciu: a) naruszenie art. 233 § 1 k.p.c. poprzez jego oparcie na niepełnym materiale dowodowym , na skutek nieprzeprowadzenia przez Sąd I instancji postępowania dowodowego , a przede wszystkim dowodu z przesłuchania świadka P. D. , bez rozważenia w sposób bezstronny i wszechstronny zebranego w sprawie materiału dowodowego , b) naruszenie art. 202 k.p.c. poprzez nierozpoznanie wniosku o przekazanie sprawy zgodnie z przepisami o właściwości miejscowej i c) naruszenie art. 214 k.p.c. poprzez nieuwzględnienie wniosku pozwanego o odroczenie rozpoznania sprawy. Mając na uwadze powyższe , wniósł o zmianę zaskarżonego wyroku i oddalenie powództwa , ewentualnie uchylenie orzeczenia i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi I instancji.

Ustanowiony z urzędu pełnomocnik pozwanego w swojej apelacji podniósł dodatkowo zarzut naruszenia : art. 227 k.p.c. w zw. z art. 236 k.p.c. , art. 379 pkt 5 k.p.c. , art. 328 § 2 k.p.c. , art. 535 k.c. i art. 123 § 1 pkt 2 k.c. i podtrzymał zgłoszony zarzut przedawnienia roszczenia objętego pozwem.

Powód w odpowiedzi na apelację pozwanego wniósł o jej oddalenie i zasądzenie na jego rzecz od strony przeciwnej kosztów postępowania apelacyjnego.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje:

Apelacja pozwanego jest niezasadna.

Wniosek apelującego o przekazanie sprawy do rozpoznania Sądowi Okręgowemu w Krakowie zgłoszony w sprzeciwie od nakazu zapłaty z dnia 19 września 2014 r. winien być rozstrzygnięty przez Sąd I instancji na wstępnym etapie

postępowania rozpoznawczego ; skoro do tego nie doszło , Sąd ów dopuścił się niewątpliwie obrazy art. 200 § 1 k.p.c., chociaż nie sposób ocenić tego zaniechania (jak czyni pozwany w swojej apelacji) jako naruszającego również normę art. 202 k.p.c. Zgodnie z jego brzmieniem , niewłaściwość sądu dającą się usunąć za pomocą umowy stron sąd bierze pod rozwagę tylko na zarzut pozwanego , zgłoszony i należycie uzasadniony przed wdaniem się w spór co do istoty sprawy , które ma miejsce w chwili pierwszego zaprzeczenia pozwanego zasadności roszczenia formalnego, zawierającego jego oświadczenie, że nie uznaje żądania pozwu lub wnosi o oddalenie powództwa. Z reguły następuje to w pierwszym terminie rozprawy, po jej wywołaniu (art. 210 k.p.c.), może także mieć miejsce w odpowiedzi na pozew, sprzecznie wobec wyroku zaocznego lub zarzutach (albo sprzecznie) wobec nakazu zapłaty (por. P. Telenga w Komentarzu do art. 202 k.p.c. , WKP , 2012).

Chronologia zapisu oświadczeń zawartych w sprzeciwie pozwanego , który należy uznać za jego pierwsze wystąpienie procesowe , wskazuje na zgłoszenie wniosku o przekazanie sprawy według właściwości Sądowi (...) dopiero po złożeniu oświadczenia kwestionującego zasadność roszczeń pozwu wraz z żądaniem oddalenia powództwa (k. 68) , a więc po wdaniu się w spór .

Okolicznością przesądzającą o braku naruszenia art. 202 k.p.c. jest jednak prawo powoda do wykorzystania w niniejszym procesie reguły właściwości przemiennej określonej w art. 34 k.p.c., która pozwala spory wynikające z wykonania umowy kierować do sądu miejsca wykonania zobowiązania ; nie ulega przy tym wątpliwości , że dług pieniężny pozwanego ma charakter oddawczy (art. 454 § 1 zd. 2 k.p.c.), a więc miejscem spełnienia świadczenia jest siedziba wierzyciela (art. 454 § 2 k.p.c.) lub w przypadku rozliczeń bezgotówkowych – siedziba banku prowadzącego rachunek wierzyciela. W niniejszej sprawie jest nim (...) w W., który nie posiada oddziału na obszarze województwa (...) (vide: strona internetowa Banku). Okoliczność ta nie decyduje jednak o niewłaściwości Sądu Okręgowego w Olsztynie , ponieważ uznanie siedziby banku za miejsce spełnienia świadczenia pieniężnego możliwe jest tylko wówczas , gdy obie strony wyraziły na to zgodę (por. S.N. w uchwale z dnia 14 lutego 2002 r. , III CZP 81/01, OSNC 2002/11/131) , skoro zaś pozwany kwestionuje wystawione faktury i zasadność dochodzonego przeciwko niemu roszczenia , a powód nie dostarczył argumentów wskazujących na zgodę pozwanego na ustalenie miejsca spełnienia świadczenia w siedzibie (...)w W. , to należy uznać , że w niniejszej sprawie zastosowanie znajdzie ogólna regulacja zawarta w art. 454 k.c.

Podobnie ocenić należy zarzuty naruszenia 214 k.p.c. w zw. z art. 379 pkt 5 k.p.c. w kontekście nieuwzględnienia wniosku pozwanego o odroczenie rozpoznania sprawy dnia 29 stycznia 2015 r. mającego rodzić nieważność procedowania Sądu na rozprawie tego dnia.

Zgodnie z art. 214 § 1 k.p.c. w zw. z art. 214¹ § 1 k.p.c. rozprawa ulega odroczeniu z powodu choroby strony, jeżeli przedstawi ona zaświadczenie potwierdzające niemożliwość stawienia się na wezwanie lub zawiadomienie sądu wystawione przez lekarza sądowego. Zaakceptować przy tym należy pogląd , że nagłość choroby lub niedyspozycji pozwanego oraz problemy z uzyskaniem szybkiej konsultacji lekarza sądowego mogą uzasadniać złożenie zaświadczenia lekarskiego niespełniającego powyższego wymagania i uzupełnienie tego braku na wezwanie sądu już po odroczeniu terminu rozprawy (por. S.N. w postanowieniu z dnia 22 stycznia 2015 r., I CZ 107/14 , Lex nr 1645252).

Plik zaświadczeń lekarskich załączonych przez pozwanego do jego wniosku z dnia 2 stycznia 2015 r. pochodzi od lekarza specjalisty w zakresie chirurgii ogólnej , który nie zalicza się do lekarzy sądowych (wskazuje na to jego pieczęć imienna) ; żadne ze świadectw lekarskich nie zaświadcza ponadto niezdolności pozwanego do uczestnictwa w rozprawie dnia 29 stycznia 2015 r. (okresy w nich wskazane to : 27.11.-9.12.2014 r., 10.12.-17.12.2014 r., 18.12.2014 r. – 6.01.2015 r. i 7.01.-27.01.2015 r.); nie sposób przy tym uznać , że powód nie był zdolny w okresie jednego miesiąca od daty otrzymania zawiadomienia o terminie rozprawy udać się do lekarza sądowego lub podjąć działań mających na celu ustanowienie pełnomocnika bądź złożenie wniosku o pełnomocnika z urzędu , skoro z zaświadczeń lekarskich wynika że w tym okresie był mobilny (lekarz każdorazowo zaznaczał rubrykę „chory może chodzić”). Rangę analizowanych zaniechań zwiększa przynależność pozwanego do grupy podmiotów

kwalifikowanych (przedsiębiorców), których staranność w podejmowaniu czynności procesowych jest oceniana surowiej niż nieprofesjonalistów (art. 355 § 2 k.c.).

Sąd Okręgowy w Olsztynie nie rozpoznał zgłoszonego w sprzeciwie wniosku pozwanego o przesłuchanie w charakterze świadka P. D. , czym naruszył normę art. 236 k.p.c. i uniemożliwił apelującemu skorzystanie z przywileju zagwarantowanego w art. 380 k.p.c. Faktyczne pominięcie tego wniosku przez Sąd I instancji , chociaż proceduralnie wadliwe , nie narusza jednak art. 217 § 3 k.p.c.- jest wręcz zgodne z tym przepisem.

Przedmiotem rozważań Sądu Okręgowego były określone dokumenty prywatne załączone do pozwu , a w szczególności faktury dokumentujące nabycie materiałów izolacyjnych przez pozwanego i oświadczenie o uznaniu wynikającego stąd długu , w którym podane zostały numery nieopłaconych faktur (k.22-40). W tych warunkach to na pozwanym ciążył obowiązek wzruszenia powyższych dowodów (art. 6 k.c. w zw. z art. 232 k.p.c.) , ale w/w obowiązkowi temu nie sprostał , przyznając w uzasadnieniu sprzeciwu fakt współpracy z powodem i nie kwestionując prawdziwości (art. 254 § 1 k.p.c.) oświadczenia o uznaniu długu. W tych warunkach gołosłowne podważanie zasadności roszczeń pozwu opierało się jedynie na niezasadnym zarzucie przedawnienia. Wniosek o przesłuchanie świadka zawarty w piśmie z dnia 6.10.2014 r. (k. 111) odwołuje się ogólnikowo do „braku podstaw do żądania zapłaty przez powoda” , nie precyzując okoliczności , które mogłyby zostać uznane za podważające wymowę dokumentów złożonych przez powoda. Negatywnej oceny tak sformułowanego wniosku i podanych w nim okoliczności nie zmieniły również wyjaśnienia zawarte w apelacji.

P. D. miał zeznać (zgodnie z wyjaśnieniem zawartym w uzasadnieniu apelacji własnej pozwanego – k. 177) na okoliczności niezasadności twierdzeń pozwu , ponieważ jest pełnomocnikiem pozwanego w ramach prowadzonej przez niego działalności gospodarczej ; zauważyć jednak należy , że fundamentalne dla rozstrzygnięcia niniejszej sprawy oświadczenie o uznaniu długu zostało złożone przez pozwanego osobiście a nie przez pełnomocnika , w konsekwencji jego zeznania nie wzmacniają stanowiska strony pozwanej.

Ustne uzasadnienie zaskarżonego wyroku , dostępne w formie transkrypcji, nie zawiera wszystkich istotnych elementów wymienionych w art. 328 § 2 k.p.c. , na co słusznie zwraca uwagę apelujący , oraz nie wskazuje przyczyn pominięcia dowodu z zeznań świadka P. D. , brak ten nie uniemożliwia jednak kontroli instancyjnej zaskarżonego orzeczenia i dlatego został uznany za niewpływający na zasadność wyroku. Sąd Apelacyjny procedujący w warunkach apelacji pełnej (art. 381-382 k.p.c.) jest bowiem uprawniony do czynienia własnych ustaleń w sprawie i samodzielnego uzupełniania luk w argumentacji Sądu I instancji.

Zarzuty naruszenia w skarżonym rozstrzygnięciu art. 535 k.c. i art. 123 § 1 pkt 2 k.c. są chybione , zaś rozważania dotyczące mocy dowodowej wystawionych przez powoda faktur pomijają inne zgromadzone w sprawie dowody , a w szczególności dokument uznania długu , który niewątpliwie pochodzi od pozwanego i w sposób nie budzący wątpliwości potwierdza wysokość zadłużenia , numery faktur , daty ich wystawienia oraz terminy płatności. Moc dowodowa tego dokumentu nie została przez pozwanego obalona.

Sąd Apelacyjny akceptuje utrwalone w doktrynie i judykaturze stanowisko , że uznanie długu może występować w formie tzw. uznania właściwego i uznania niewłaściwego. Pierwsza forma uznania stanowi odrębną umowę ustalającą co do zasady i zakresu istnienie albo nieistnienie jakiegoś stosunku prawnego. Uznanie niewłaściwe jest natomiast aktem wiedzy określanym jako przyznanie przez dłużnika wobec wierzyciela istnienia długu. Przepisy o uchyleniu się od skutków prawnych oświadczenia woli mogą mieć zastosowanie tylko do tzw. uznania właściwego, gdyż druga z wymienionych form uznania nie jest oświadczeniem woli (tak S.N. w wyroku z dnia 23 marca 2004 r. , V CK 346/03 , LEX nr 183783 oraz w uzasadnieniu wyroku z dnia 19 marca 1997 r. , II CKN 46/97 , OSNC 1997/10/143).

Zgodnie z art.123 § 1 pkt 2 k.c. bieg przedawnienia przerywa się przez uznanie roszczenia przez osobę , przeciwko której roszczenie przysługuje. Przepis posługuje się tutaj pojęciem uznania w znaczeniu szerokim , obejmującym również uznanie niewłaściwe. Skuteczność przerwania biegu przedawnienia w uznaniu niewłaściwym uzależniona jest

od kwotowych i faktycznych granic takiego uznania (por. S.N. w wyroku z dnia 24 lutego 1970 r. , II PR 5/70 , LEX nr 6679 oraz w wyroku z dnia 16 września 1977 r. , III PR 105/77 , LEX nr 7996).

Dokument uznania długu przez pozwanego wystawiony dnia 19 lutego 2014 r. skutecznie przerwał bieg dwuletniego terminu przedawnienia znajdującego w niniejszej sprawie zastosowanie zgodnie z art. 554 k.c., ponieważ daty wymagalności poszczególnych wierzytelności opisanych w fakturach załączonych do pozwu opiewały na okres od 15.05.2012 r. do 27.06.2013 r.

Mając na uwadze powyższe, orzeczono jak w pkt I sentencji wyroku na zasadzie art. 385 k.p.c.

Wniosek powoda o refundację poniesionych przez niego w postępowaniu apelacyjnym kosztów procesu podlegał oddaleniu na mocy art. 108 § 1 k.p.c. w zw. z art. 391 § 1 k.p.c. z uwagi na nieudowodnienie faktu poniesienia tych kosztów.

O wynagrodzeniu należnym pełnomocnikowi pozwanego wykonującemu zastępstwo procesowe z urzędu postanowiono na mocy § 6 pkt 6 w zw. z § 12 ust. 1 pkt 2 i § 15 pkt 2 Rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego ustanowionego z urzędu (t.j. Dz. U. z 2013 r. , poz. 490 .

D. J. M. B. W.